
REDACTIONEEL

Wie de serie **Kijken in de Ziel** van Coen Verbraak heeft gevolgd, heeft kunnen ervaren hoe ver de opvattingen en benaderingswijzen over goede hulpverlening uit elkaar liggen. De een ziet de psychiatrie het liefst zo praktisch mogelijk waarbij de traditionele opvatting over dokter en patiënt doorbroken moet worden en voor de ander is het een hoge vorm van wetenschap waarbij de patiënt moet luisteren naar de wijsheid van de medicus. En dat in een tijd waarin de gezagsverhoudingen een dramatische verandering hebben ondergaan in vergelijking met zo'n 25 jaar geleden. Voor de uit Hongarije afkomstige socioloog Frank Furedi is het gezagsprobleem zelfs **het** probleem van deze tijd. Vroeger kon de dokter zeggen hoe het in elkaar stak en waagde de patiënt het niet om er tegen in te gaan. Tegenwoordig moet gezag worden verdiend en Furedi beweert dat autoriteiten zich veel te veel achter wetenschappelijke opvattingen verschuilen en zelf geen stelling nemen. Dat werkt gezagsondermijnend, zeker in deze tijd waarin gezag verdiend moet worden, aldus Furedi. Want wat het ene jaar wetenschappelijk bewezen lijkt, is enkele jaren later geërodeerd van binnen uit. Denk hierbij aan de optimistische verwachtingen van de 'nieuwe antipsychotica' van tien jaar geleden en kijk eens wat daarvan heden ten dage overeind is gebleven. Voor de redactie van SP is het een reden om stil te staan bij al die beslissingen die de professional iedere dag neemt. Hoe weet men wat goed en juist is, en hoe komt zo'n beslissing tot stand? Het meest complex is een beslissing waarbij ingegrepen wordt ten koste van de vrijheid van de cliënt.

Lia van Doorn heeft aan de Hoge School van Utrecht haar lectoraat waarbij ze onder meer onderzoek doet naar morele oordeelsvorming. Haar lectorale rede is de opmaat voor de andere artikelen die volgen doordat ze in haar rede beschrijft wat er zo al bij komt kijken voordat een morele beslissing genomen wordt. Vele beslissingen lijken intuïtief tot stand te komen maar zijn tegelijk gebaseerd op ruime ervaring en kennis. De kracht van het onbewuste zoals Ap Dijksterhuis (*Lees zijn boek: Het slimme onbewuste*) ons heeft laten zien. En Lia van Doorn zal er alles aan doen om inzichtelijk te maken hoe dat onbewuste tot beslissingen leidt in de dagelijkse praktijk.

Leonard van Wijk en **Bert Molewijk** laten aan de hand van het moreel beraad zien hoe ze genomen beslissingen achteraf onder professionals bespreekbaar maken. Het moreel beraad is bij hen een vorm van reflecteren op genomen beslissingen om te beoordelen wat men in vergelijkbare situatie zou doen en welke motieven achter de genomen beslissing spelen. Dit beraad is voor alle werkers, van manager tot uitvoerenden op de werkvloer, een mooie methode om met elkaar na te denken over het handelen in de dagelijkse praktijk. Jules Tielens heeft over de praktijk een heldere mening die aan duidelijkheid weinig te wensen over laat. De werker is er ten dienste van de cliënt maar schuwt het niet om in te grijpen wanneer de praktijk dat vraagt. Hij zal in de benaderingswijze zeker een vriend vinden bij Detlef Petry die onlangs met pensioen is gegaan. We zullen Detlef missen maar gelukkig mogen cliënten bij Tielens ook gewoon op kantoor zitten, voor zo ver er tenminste nog een kantoor is. Bij Tielens en het Rehab-team in Amsterdam is de leefwereld van cliënt en professional dezelfde wereld.

Marijn Gilhuis laat in zijn bijdrage zien hoe professionals in een team tot een gewogen en gezamenlijk gedragen oordeel kunnen komen bij het bespreken van zorgethische dilemma's. De ernst van de stoornis, het gevaar, sociaal psychiatrische argumenten en de waarden van de cliënt, hulpverlener en de instelling bepalen daarbij uiteindelijk hoe er gehandeld kan worden.

Voor een meer academisch perspectief zorgt de gewaardeerde filosoof van het UMCG te Groningen, **Eite Veening**. In 2005 schreef hij voor het Tijdschrift voor Psychiatrie een bijdrage die hij voor dit nummer van SP op verzoek van de redactie bewerkt heeft. Aan de hand van een 55-jarige man die in verval lijkt te zijn geraakt, neemt de auteur ons mee naar een denkmodel waarbij aan de hand van telo- en delowaarden, bestaande intuïties en opvattingen geobjectiveerd worden. Waarbij zal blijken dat de 55-jarige man ongevraagd bezoek van de hulpverlener krijgt vanuit het idee dat er rechten geschonden worden om iets ergs te voorkomen. In Medisch Contact van september schreef Anouck Visscher een in de ogen van de redactie ´morele bijdrage´ door het werk van psychiater Rogier Hoenders te belichten. In zijn zogenaamde integrale psychiatrische benadering worden gangbare behandelvormen en alternatieve, complementaire behandelingen als in een continuüm toegepast. Een mooie sociaal psychiatrische benadering die niet overal even warm ontvangen wordt. Aan de lezer het oordeel!

Vanuit Nicaragua beschrijft **Rimke van der Geest** in de rubriek Over De Grenzen over haar bevindingen over de psychiatrie vanuit de Midden Amerikaans land. Naast natuurgenezers, tovenaars en gebedsgenezers, vinden mensen hun weg naar de psychiater. Een publieke geestelijke gezondheidszorg is er nauwelijks. Maar wat er wel is, kunt u lezen in deze bijdrage.

In de rubrieken Literatuur en filmbespreking belicht **Gerrie Hendriks** twee films die er volgens haar toe doen. In *Mama don't like guitarpickers round here* vloeit de drank en muziek en leest u wat een stad als Amsterdam tot stad maakt. In Wendy and Lucie wordt zichtbaar hoe weinig er nodig is om aan de gemarginaliseerde kant van de samenleving terecht te komen. Jan Auke Walburg schreef "*Mentaal Vermogen- investeren in geluk*" waarin hij een overzicht geeft vanuit verschillende invalshoeken wat er nodig is om bij geluk uit te komen. Het zal niet vreemd overkomen dat een zinvolle dagbesteding, goede sociale contacten en een stel gezonde hersenen daar een positieve bijdrage aan kunnen leveren. Jeffrey Wijnberg toont ons een kijkje in de neurotische ziel wanneer we het leed niet kwijt willen en daarmee het dagelijkse leven willen sturen. Hij laat zien hoe zijn provocatieve benadering daarop aansluit.

Marlieke de Jonge laat een aantal morele aspecten voorbij komen die er toe bijdragen dat mensen (kinderen) beschadigd raken, boos en eenzaam worden om geen verbinding meer te ervaren met de samenleving, met uitsluiting tot gevolg. Gerard Lohuis geeft aan de hand van twee verhalen een kijkje in de eigen psychiatrische keuken.

Tot slot willen we een vanuit de redactie een nieuw initiatief onder de aandacht van de lezer brengen. Het gaat om de Stichting GGZ+ die er naar streeft om nieuwe wetenschappelijke kennis en innovatie in de GGZ sneller te implementeren. Dat daarbij de bureaucratie aangepakt moet worden en desnoods nieuwe praktijken opgericht moeten worden, is daarbij een gegeven. Op 28 september zijn de initiatiefnemers, te weten Gijs Francken, Frits Bovenberg, Rokus Loopik en Menno Moraal met Stichting Ggz+ begonnen. We zullen zeker nog over dit initiatief nader bericht doen.

Voor het volgende nummer zijn we op zoek naar collega's die een dag uit hun dagelijkse werk willen beschrijven. Het gaat daarbij niet om een wetenschappelijke bijdrage maar om hetgeen er dagelijks zoal gebeurt en wat u als professional denkt en doet.

Hilbert van Doorne,
Gerard Lohuis